

ству окремо взятої країни).

Отже, керуючись основними принципами етики, під час проведення аудиту, можна уникнути непорозумінь з керівниками підприємства, ін-

шими замовниками, громадськістю, захистити та підняти рівень своєї професійності, що призведе до підвищення кількості замовлень на аудиторські послуги.

Список використаної літератури:

1. Актуальні питання застосування міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики : (навчально методичний матеріал) / Гаєвська Н. І., Козуб О. А., Кондратьєв М. М. – К. : ТОВ «АІМЦ АУ «СТАТУС»», 2007. – 28 с.
2. Гордієнко М. І. Аудит : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / Гордієнко М. І., Назаренко О. В. – Суми, 2009. – 210 с.
3. Кодекс Етики Професійних бухгалтерів '2009 Міжнародної федерації бухгалтерів : перекл. з англ. / за ред. С. Я. Зубілевич. - К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2010. - 124 с.
4. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / пер. з англ. О. В. Селезньов [та ін.]. – К. : ТОВ «ІАМЦ АУ «Статус», 2007. – 1172 с.
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / Міжнародна федерація бухгалтерів ; Аудиторська палата України. – К., 2010. – Ч. 1.
6. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / Міжнародна федерація бухгалтерів ; Аудиторська палата України. – К., 2010. – Ч. 2.

Исходя из мирового опыта, в статье отражены сущность, назначение и порядок применения этических принципов аудита профессиональными бухгалтерами (аудиторами), что позволит избежать недоразумений с руководителями проверяемых предприятий, общественностью, государственными органами защитит и поднимет им уровень своей профессиональности.

Based on international experience, the article highlights the nature, purpose and the application of ethical auditing professional accountants (auditors), which will avoid confusion with the check enterprises leaders, public, government authorities to protect them and raise their level of professionalism.

Рецензент: д.е.н., професор Чупіс А.В.

Дата надходження до редакції: 19.03.2012 р.

УДК:[005.523+005.35]:658.14/17

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

К. В. Савченко, к.е.н., Сумський державний університет

В статті проведено аналіз динаміки розміру фінансових результатів українських підприємств за видами економічної діяльності. Запропоновано створення резервних фондів підприємств на основі прогнозування фінансового стану з позиції можливого банкрутства підприємства.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У процесі переходу України до ринкових умов господарювання та виходу з фінансової кризи зростає роль суб'єктів господарювання як основи та первинної ланки економіки. Ефективно функціонуюча ланка фінансової системи – фінанси підприємств є невід'ємною складовою соціально орієнтованої ринкової економіки. Разом з тим ринковому середовищу властива невизначеність, яка загострюється умовами трансформації економічної системи. Це призводить до виникнення ризикових ситуацій у діяльності підприємств та їх крайнього прояву – кризи, яка супроводжується комплексом суперечностей і уповільнює або робить неможливим подальше функціонування і розвиток підприємства. Через це в сучасних умовах на етапі поглиблення ринкових трансформацій і переходу України до інтенсивного розвитку економіки стає актуальним питання формування механізму стійкого розвитку підпри-

ємств в умовах невизначеності економічного середовища. [1]. У зв'язку з цим для забезпечення ефективності й стабільності функціонування суб'єктів господарювання необхідно застосовувати стабілізаційні заходи для того, щоб уникнути кризових явищ на підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Основні положення, що визначають загальні теоретико-методологічні основи подолання кризових ситуацій та забезпечення фінансової стійкості підприємств розгадуються в працях багатьох науковців, а саме І.О. Бланка, А.П. Поддєрьогіна, О.О. Терещенка, Л. Довгань, Г.Г. Кірейцева та багато інших.

Однак слід зауважити, що сучасний стан розвитку вітчизняних підприємств свідчить про необхідність удосконалення заходів стабілізаційної політики суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті. Метою статті є удосконалення стабілізаційної політики на підп-

риємствах для запобігання кризовим явищам на них.

Виклад основного матеріалу. Формування та забезпечення конкурентоспроможності української економіки та її ефективне інтегрування у світове економічне співтовариство неможливе без належного розвитку підприємств. Функціонування підприємств значно впливає як на добробут власників, споживачів, так і на економічну ситуацію в країні, шляхом поповнення державного бюджету сплатою податків, зборів, обов'язкових платежів. Все це не можливе без здійснення ними ефективної виробничої, маркетингової та фінансової діяльності.

В ринковій економіці кожен суб'єкт підприємницької діяльності має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно зберігало б здатність безперервно виконувати свої фінансові зобов'язання перед діловими партнерами, державною, власниками, найманими працівниками. Економічна доцільність функціонування будь-якого підприємства, результативність його фінансової діяльності багато в чому визначається станом формування та використання фінансових результатів діяльності підприємства. Здійснення стабілізаційної політик передбачає наявність відповідних джерел фінансування, формування яких можливе лише в період ефективного функціонування суб'єктів господарювання.

Найважливішою фінансовою категорією, що

відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, та характеризує ефективність виробництва і в кінцевому рахунку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості є прибуток, який є внутрішнім джерелом збільшення розміру власного капіталу суб'єкта господарювання.

В таблиці 1 наведені фінансові результати діяльності підприємств України за видами економічної діяльності за 2009 рік.

Дані таблиці 1 свідчать, що в 2009 р. частка підприємств, що отримали прибуток складає 58,9 %, їх фінансовий результат становить 108853,4 млн. грн. Найбільша частка прибуткових підприємств зосереджена в роздрібній торгівлі та сільському господарстві, а найбільша частка збиткових підприємств спостерігалася в галузях – операції з нерухомим майном, діяльність транспорту та зв'язку.

Привертає увагу той факт, що майже 41 % підприємств здійснюють збиткову діяльність, тобто не мають можливості формування власних фінансових ресурсів підприємства, збільшення ринкової вартості підприємства. Значна кількість даних підприємств знаходяться на межі кризового стану.

Наведені дані підтверджують необхідність впровадження на підприємствах України стабілізаційних заходів попереджувального характеру.

Таблиця 1

Фінансові результати діяльності українських підприємств за видами економічної діяльності за 2009 рік, млн. грн. [6]

	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	-37131,1	58,9	108853,4	41,1	145984,5
у тому числі сільське господарство, мисливство, лісове господарство	7584,8	69,5	14012,2	20,5	6427,4
промисловість	-14192,5	58,5	33302,1	41,5	47494,6
будівництво	-4439,0	55,8	4482,4	44,2	8921,4
оптова торгівля	-8411,9	60,7	16307,8	39,3	24719,7
роздрібна торгівля	-2738,2	69,6	1904,3	30,4	4642,5
діяльність готелів та ресторанів	-922,5	59,0	400,9	41,0	1323,4
діяльність транспорту та зв'язку	4889,5	55,7	12763,9	44,3	7874,4
фінансова діяльність	1794,0	59,7	100076,1	40,3	8282,1
операції з нерухомим майном	-14219,6	54,3	13480,1	45,7	27699,7
освіта	50,4	66,0	109,3	34,0	58,9
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-133,7	61,5	273,4	38,5	407,1
надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту	-3588,6	55,9	392,3	44,1	3980,9

З метою забезпечення стабільної роботи підприємств потрібно законодавчо зобов'язати частину їх чистого прибутку, отриманого від здійснення господарської діяльності, спрямовувати до резервного фонду, ресурси з якого можна б було використовувати для подолання кризових ситуацій. На сьогоднішній день чинним законодавст-

вом передбачено створення резервного фонду підприємствами, зокрема це визначено в Законі України „Про господарські товариства”. Так, згідно з даним Законом у товариствах створюється резервний (страховий) фонд у розмірі, встановленому установчими документами, але не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу. Ро-

змір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути меншим 5 відсотків суми чистого прибутку [3].

На нашу думку, в сучасних економічних умовах, доцільно формувати резервний фонд підприємствам всіх форм власності та організаційно-правових форм.

Враховуючи те, що якість фінансового стану є основним чинником, який визначає потребу у здійсненні стабілізаційних заходів, реалізація даної пропозиції передбачає обов'язковість розрахунку ймовірності банкрутства підприємства з його відображенням у примітках фінансової звітності суб'єкта господарювання.

У вітчизняній і закордонній науковій літературі існують різні підходи до прогнозування неплатоспроможності (банкрутства) підприємств. Існує чотири основних підходи до оцінки й прогнозування ймовірності банкрутства підприємств: 1) експертні методи; 2) економіко-математичні методи; 3) штучні інтелектуальні системи; 4) методи оцінки фінансового стану [5].

Найбільш відомими методами прогнозування банкрутства підприємств є: модель оцінки ймовірності банкрутства на основі Z-критерію Альтмана; модель Р. Ліса оцінки фінансового стану; прогнозна модель Таффлера; модель Спрінгейта; модель Чессера. Їх методики використовуються впродовж десятиліть західними підприємствами.

Більш сучасними є дослідження вчених з Росії – Зайцева О.П., Сайфуліна Р.С., Кадикова Г.Г., що розробили власну методику прогнозування банкрутства підприємства, виходячи з реалій російської економіки. Також слід відмітити праці Ейтингтона В.Н., Ковальова О.П., Семенєва О., Короткової Е.М., що систематизували існуючі підходи до даної проблематики.

Щодо українських вчених, то варто відмітити роботи Лігоненко Л.О., яка присвятила свою монографію саме питанням розробки інструментарію боротьби з банкрутством підприємств, Терещенко О., що розробила власну методику прогнозування банкрутства, виходячи з даних українських підприємств та Салиги С.Я., що разом з колективом вчених намагався систематизувати

матеріал щодо антикризового управління підприємством [2].

Слід зазначити, що ми вважаємо за доцільне визначати ймовірність банкрутства підприємства на основі розрахунку коефіцієнта Бівера, оскільки саме він застосовується в Методичних рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, що закріплені на нормативно-законодавчому рівні [4].

Розрахунок коефіцієнта Бівера здійснюється за наступною формулою:

$$K_b = \frac{ЧП + А}{ПЗ}$$

де ЧП – чистий прибуток,
А – амортизація,
ПЗ – залучений капітал.

В Методичних рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства зазначено, що якщо значення цього показника протягом тривалого часу (1,5-2 роки) не перевищує 0,2, це свідчить про формування незадовільної структури балансу.

Слід відмітити, що за міжнародними стандартами значення коефіцієнта Бівера:

– менше 0,17 дозволяє віднести підприємство до високої групи „ризик втрати платоспроможності”, тобто рівень його платоспроможності є низьким;

– від 0,17 до 0,4 дозволяє віднести підприємство до середньої групи „ризик втрати платоспроможності”, тобто рівень його платоспроможності оцінюється як середній;

– понад 0,4 дозволяє віднести підприємство до низької групи „ризик втрати платоспроможності”, тобто рівень його платоспроможності досить високий.

Отже, на основі вищезазначеного пропонуємо передбачити диференційовані норми відрахувань до резервного фонду з отриманого чистого прибутку підприємств в залежності від розрахованого значення коефіцієнта Бівера (табл. 2).

Таблиця 2

Рекомендовані норми відрахувань до резервного фонду в залежності від значення коефіцієнта Бівера

Значення коефіцієнта Бівера	Рівень ймовірності банкрутства підприємства	Рекомендоване значення норми відрахування до резервного фонду від чистого прибутку
Менше 0,17	Високий	Від 5 % до 7 %
Від 0,17 до 0,4	Помірний	5 %
Понад 0,4	Низький	3 %

Використання даного підходу дозволить підприємствам мати необхідні обсяги власних внутрішніх джерел фінансування для подолання можливих кризових ситуацій та забезпечення належного рівня реінвестування з метою подальшого розвитку господарської діяльності.

Висновки. Отже основним напрямом реалі-

зації стабілізаційної політики підприємств є формування відповідного фінансового забезпечення у вигляді резервного фонду, який доцільно створювати в обсягах, що відповідають реальним потребам фінансування заходів із зміцнення фінансового стану.

Список використаної літератури:

1. Гончаренко, О. М. Дослідження стійкості розвитку підприємства як економічної системи [Текст] / О. М. Гончаренко // Труды Одесского политехнического университета. – 2009. – № 1(33) – 2(34). – С. 242–246.
2. Пластун О.Л. Аналіз кількісних методик прогнозування банкрутства підприємства та обґрунтування необхідності розробки сучасних вітчизняних аналогів [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/181/1/prognoz_plastun.pdf – Назва з екрану.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII / Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1576-12>.
4. Про Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємств та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс] / Професійна юридична система. Режим доступу: – <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1077.226.0> – Назва з екрану.
5. Прохорова, В. В. Прогнозування банкрутства як складова антикризового фінансового управління [Текст] / В. В. Прохорова, О.С. Крупчатніков // Економічний простір.– 2009. – №23/2. – С. 103 – 109.
6. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Назва з екрану.

В статті проведено аналіз динаміки розміра фінансових результатів українських підприємств за видами економічної діяльності. Предложено створення резервних фондів підприємств на основі прогнозування фінансового стану з позиції можливого банкрутства підприємства.

In the article the analysis of financial results size dynamics of the Ukrainian enterprises is conducted by the types of economic activity. Creation of the systems of accruals of enterprises is offered on the basis of the financial state prognostication by the point of view of the possible enterprise bankruptcy.

Рецензент: к.е.н., доцент Клецова Н.В.
Дата надходження до редакції: 28.03.2012 р.

УДК: 338.3:663.5

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

П. Ю. Богданов, аспірант, Сумський національний аграрний університет
Науковий керівник – Л.І. Михайлова, доктор економічних наук, професор

У статті висвітлено питання сучасного стану та розглянуто особливості розвитку спиртової галузі Сумської області. Запропоновано заходи щодо підвищення економічної ефективності функціонування підприємств даного сектору.

Ключові слова: спирт, спиртова галузь, біоетанол, економічна ефективність

Вступ. Після розпаду СРСР та з початком ринкових реформ спиртова галузь, як і багато інших, зазнала змін що не завжди мали позитивний результат. Зокрема, спиртові виробництва України не мали відповідного технологічного забезпечення, як наслідок, не були достатньо конкурентоспроможними на зовнішньому ринку. Відлунням планової економіки було збільшення виробництва, нерідко на шкоду якості продукції [1]. Відсутність досвіду з ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) підприємств спиртового сектору також мало негативний вплив на розвиток галузі.

Ефективне функціонування переробних галузей агропромислового комплексу є стратегічним завданням як для України в цілому, так і для Сумської області, яка історично вважалася аграрною. Зважаючи на те, що спиртова галузь є однією з основних ланок переробної промисловості

АПК, питання підвищення ефективності функціонування підприємств даного сектору та забезпечення їх сталого розвитку має пріоритетне значення.

Аналіз основних досліджень. Проблемам функціонування та розвитку спиртової галузі присвячували свої праці вчені, зокрема: З. В. Гевак, Крисальний, О. І. Мельничук, Є. В. Нагорний, О. М. Оніщенко, А. В. Онофрей, Г. М. Підлісецький, В. Г. Пихова, П. Т. Саблук, В. В. Сосницький, В. М. Трегобчук, П. Л. Шиян, О. М. Шпичак та інші. Проте стрімкі зміни в зовнішньому середовищі підприємств спиртової галузі зумовлюють виникнення нових чинників, що впливають на їх стан та перспективи розвитку, а також виникають певні регіональні особливості, які потребують врахування при формуванні підходів щодо підвищення ефективності їх функціонування. Актуальність дослідження полягає також в тому, що вступ